

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมแห่งการอนุรักษ์
ภายใต้ชุดโครงการ “ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสังคม เพื่อความสัมพันธ์ไทย-อินเดีย”
สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

เส้นทางและจุดสนใจ (ฉบับเต็ม)

บ้านคลองเสลา

ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

มาเที่ยวแก่นมะกรูดกัน

เส้นทางและจุดสนใจ (ฉบับเต็ม)

บ้านคลองเสลา

ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมแห่งการอนุรักษ์
ภายใต้ชุดโครงการ “ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสังคม เพื่อความสัมพันธ์ไทย-อินเดีย”

ผู้เรียบเรียงและ ถ่ายภาพ	นฤมล อรุโณทัย อุษา โคตรศรีเพชร พลาเดช ณ ป้อมเพชร เจสัน แชนก์เลียร์ และสกุลรัตน์ ยี่สกุล หน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้นำเส้นทาง	จุง พอเพียงเศรษฐกุล โก่ง กริ่งไกร สุนิสา กระแห่น บุญเตือน ราชสีห์
ผู้สนับสนุน	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
พิมพ์ครั้งที่ 1	ธันวาคม 2564 จำนวน 120 เล่ม
พิมพ์ที่	บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพฯ

คำนำ

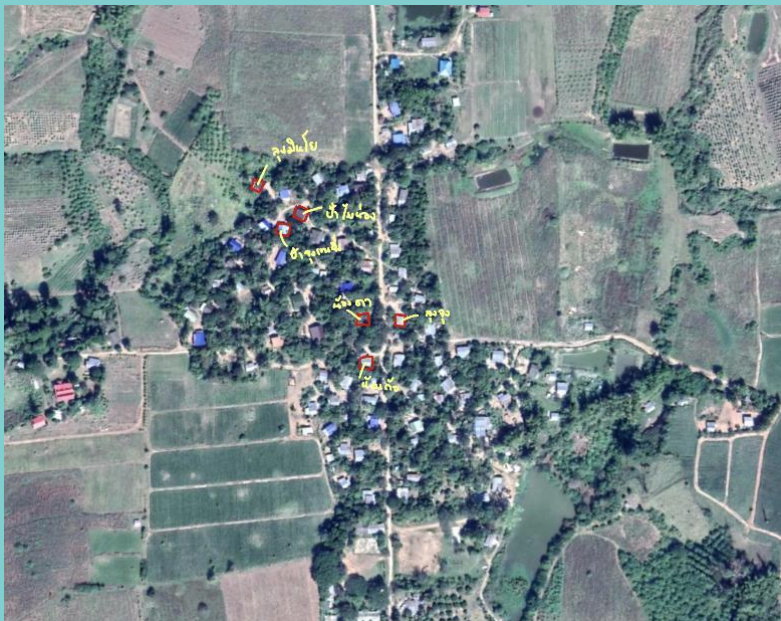
ที่ผ่านมา ชื่อของแก่นมะกรูดเริ่มปรากฏเป็นจุดแวะจุดหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวภายในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาว คือในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ส่วนในช่วงเดือนอื่นๆ ของปีไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแก่นมะกรูดมากนัก ทั้งนี้แก่นมะกรูดได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง ก็สามารถมาสัมผัสอากาศที่เย็นสบายคล้ายกับทางภาคเหนือของประเทศไทย จนได้รับการขนานนามว่า “หนาวสุดกลางสยาม” ในขณะเดียวกันแก่นมะกรูดก็ยังเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินของชาวกะเหรี่ยงมาอย่างยาวนาน

การเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือเส้นทางและจุดสนใจบ้านคลองเสลา ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ได้พยายามค้นหาจุดสนใจที่จะสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง โดยเฉพาะความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้มาเยือนได้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาที่ยาวนานของชุมชน รวมทั้งทำให้องค์กรหรือหน่วยงานได้พัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและชุมชนพื้นเมืองที่อยู่อาศัยและดำรงชีพอยู่ในบริเวณนี้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ และทำให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างรับผิดชอบ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบ

คู่มือฉบับนี้ เป็นผลงานที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกะเหรี่ยงแก่นมะกรูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลุง พอเพียง เศรษฐกุล คุณวินัย กริ่งไกรญาติพี่น้องเพื่อนฝูงชาวกะเหรี่ยง และคณะวิจัยจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะวิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย และขอบคุณศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ หัวหน้าชุดโครงการ “ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสังคม เพื่อความสัมพันธ์ไทย-อินเดีย” ผู้ที่แนะนำให้คณะวิจัยรู้จักชุมชนอำเภอบ้านไร่ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง

คณะผู้จัดทำหวังว่าผลงานในชุดนี้ จะเป็นสิ่งจุดประกายให้เกิดพลังในการฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแก่งมะกรูด และงานชิ้นนี้คงจะสำเร็จลงไปไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชนเจ้าของวัฒนธรรม สถานศึกษาในพื้นที่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนที่ร่วมให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น รวมถึงคำแนะนำอันเป็นประโยชน์กับโครงการตลอดช่วงการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ภาพถ่ายดาวเทียม Google Map ของหมู่บ้านคลองเสลา

สารบัญ

หน้า

คำนำ	1
ประวัติความเป็นมาของบ้านคลองเสลา	4
เส้นทางและจุดสนใจในหมู่บ้านคลองเสลา	7
จุดที่ 1 อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ตึ้น้อย	9
จุดที่ 2 บ้านทอผ้าและรำตง	10
จุดที่ 3 บ้านดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง	15
จุดที่ 4 บ้านลุงจุง ปราชญ์ชาวบ้าน	16
จุดที่ 5 สำนักสงฆ์คลองเสลา	18
จุดที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองเสลา	19
จุดที่ 7 กะเหรี่ยงจุงโฮมสเตย์	20
เส้นทางป่าชุมชน พงศศาสตร์พื้นบ้านกะเหรี่ยงและรอยพระพุทธรูปกลางป่า	28
จุดที่ 1 สวนผสมและสมุนไพรกับการสร้างป่าสร้างรายได้	30
จุดที่ 2 ต้นไทรใหญ่ในพิธีค้าไทร	31
จุดที่ 3 ต้นพระเจ้าห้าพระองค์	32
จุดที่ 4 กระจูดไก่ดำ	33
จุดที่ 5 ต้นเสลา	33
จุดที่ 6 นมสาวตัน และ นมสาวเถา	34
จุดที่ 7 บันไดลิง	34
จุดที่ 8 ต้นตะแบก	35
จุดที่ 9 ต้นพญาร้อยราก	35
จุดที่ 10 ต้นยางนอง	36
จุดที่ 11 ต้นไผ่ข่าหมี	37
จุดที่ 12 ภูมิพนักสงฆ์	38
จุดที่ 13 รอยพระพุทธรูป	39

